

Norske Katrine Solhaug (37) hadde reist verden rundt. Så kom hun til Siem Reap og Angkor Wat. Der stoppet ferden.

Vil redde verden

Arven

HELLIG STED: Angkor Wat er nesten tusen år gammelt, og selvskreven på UNESCOs verdensarvliste. Norske Katrine Solhaug og ektemannen Simen Julner har engasjert seg sterkt i å holde omgivellesene rundt den verdensberømte attraksjonen rene.

FOTO: OYEN RODRIGUEZ

D OPPLEVELSE

Tekst: GUNNAR MAGNUS SOHLBERG HAGEN

SIEM REAP (Dagbladet):

Jeg, som hadde reist i mange mange år, trodde aldri at jeg skulle finne et sted å slå meg til ro. Men det skjedde altså her. Jeg falt pladask for Kambodsja, sier Katrine.

Sammen med kjæresten Simen Julner kom hun til Siem Reap for ni år siden.

Nå eier og driver paret Babel Guesthouse, som nylig klatret til sjetteplass på Tripadvisor-liste over byens mest populære overnattingssteder.

– Klart det er stas. Siem Reap har jo 500 hoteller og gjestehus, sier Stavanger-jenta.

Enorm attraksjon

På størrelse med Trondheim, ligger Siem Reap nordvest i Kambodsja. De fleste besøker byen for å oppleve Angkor Wat og de øvrige templene, noen kilometer lenger nord.

For mens Siem Reap – som betyr «Siams nederlag» – er en by med moderne fasiliteter, så ble Angkor Wat bygget på første halvdel av 1100-tallet, og har vært uforandret i snart tusen år.

Steinblokkene i tempelområdet ble trolig løftet på plass med elefanter, tau og trinser - og arbeidere som stod på stadig høyere stillaser av bambus.

Angkor-templene omfavner både hinduisme og buddhisme, og ble oppført på UNESCOs verdensarvliste i 1992. Årlig besøkes tempelområdet av nesten 2,5 millioner mennesker.

Langt de fleste turistene bor og sover i Siem Reap. Der stadig flere altså velger Katrine og Simen. Evalueringer på Tripadvisor levner ingen tvil om at Babel Guesthouse vet å ivareta gjestene.

Lurte Simen

– Jeg har alltid vært reiselysten. En periode var jeg elev ved ulike norske skoler i Spania, Nicaragua og Mexico. Eierne av to av disse skolene ansatte meg til å ta over et gjestehus i Siem Reap i Kambodsja. Avtalen var at jeg skulle bli her et halvår, forteller Katrine.

Simen (33) fra Nordstrand hadde hun møtt på skolen i Mexico.

– Jeg lurte ham til å bli med videre på skolegang i Nicaragua. Og så lurte jeg ham til Kambodsja, der jeg ansatte ham til å få orden på økonomien. Han falt også pladask. Så nå er vi «stuck» her, ler Katrine (37).

Betaler utdanning for staben

For snart år seks år siden kjøpte paret – som i 2014 ble rette ektefolk – sitt eget sted, Babel Guesthouse.

FORTSETTER TIL NESTE SIDE

«HER TRIVES VI, VELDIG! OG VI SER MED EGNE ØYNE AT VI BIDRAR TIL Å GJØRE EN FORSKJELL.»

KATRINE SOLHAUG

ANGKOR WAT: Tempelet er et fantastisk byggverk som står som et symbol på Khmer-kulturen. FOTO: NTB SCANPIX

GJENVINNING: Katrine Solhaug arrangerer jevnlig plasoppdydding i Siem Reap. Plasten går til gjenvinning. FOTO: PRIVAT

UTFLUKTER: Mange grupper er på besøk i Siem Reap. Her er Katrine ute på en av de mange utfluktene

«ANSVARLIG TURISME ER Å SØRGE FOR AT TURISME KOMMER LOKALBEFOLKNINGEN TIL GODE.»

KATRINE SOLHAUG

◀ FORTSETTER FRA FORRIGE SIDE

– Her trives vi, veldig! Og vi ser med egne øyne at vi bidrar til å gjøre en forskjell. Jeg synes det er vår plikt som nordmenn, med de ressursene vi har, å bidra i land som ikke er like privilegert. Det er givende å se hvor glade de ansatte blir for å få utdanning. Helt vanvittig spennende å se hvordan de utvikler seg, sier Katrine.

Alle ansatte ved Babel, og noen av tuk-tuk-sjåførene tilknyttet gjestehuset, får økonomisk støtte til høyere utdanning.

– Vi legger oss ikke opp i hva de studerer. Det viktigste er at de studerer. Kambodsja trenger folk med høyere utdanning. Gjennom vårt eget fond - Solhaugfond - samler vi inn penger til utdanning av unge kambodsjanere, sier Katrine.

Krig mot plast-søppel

Det norske ekteparet har lenge engasjert seg mot plast-forurensning:

– Det finnes ikke ordentlig resirkulering her i Kambodsja. Søppelbilene kommer og plukker opp by-søppelet, men det meste blir dumpet på landsbygda, der folk lever av det de finner på dynga. De fleste vet ikke hvor forurensende dette er. For på landsbygda går ikke ungene på skolen mer enn til maks tredjeklasse. De lærer det ikke, sier Katrine.

Hun har holdt utallige foredrag om «plastic pollution».

– Kambodsjanerne kommer til meg etterpå og sier takk for lærdommen - nå vet de hvorfor de ikke skal kaste plast i naturen. Det visste de ikke fra før.

Flere ganger i året arrangerer Katrine og Babel søppelplukking i Siem Reap. Da går turister, skoleelever, andre gjestehusansatte og kambodsjanere nærmest mann-gard og plukker søppel i byens gater. Et populært tiltak.

Bambus-rør

Og under mottoet «alle mønner drar» har Babel Guesthouse gått fra plast-sugerør til bambus-sugerør. De kjøpes fra en familie på landsbygda, som har laget seg et levebrød av å dyrke bambus.

– Vi bruker dem i restauranten vår, og sparer dermed naturen for 13 200 plast-sugerør i året. Vi selger også bambus-rørene til gjestene. De elsker dem.

55 millioner plastflasker

Katrine's kamp mot plast-forsøpling har resultert i kampanjen «Refill NOT landfill», som er i ferd med å ta av i Kambodsja.

– Hver måned drikker turister 4,6 millioner plastflasker med vann. 55 millioner flasker i året. Bare i Siem Reap! I tillegg kommer plastflaskene fra kambodsjanere. Tomflaskene havner på landsbygda. Kan

du tenke deg, sier Katrine.

Nå har Babel inngått samarbeid om gjenbruksflasker. Vannflasker av aluminium.

– Vi har fått hele Siem Reap med oss. Hoteller, gjestehus, restauranter, kafeer, reise-selskap og treningsentre har bestilt flaskene. De er til salgs, og turistene kan refylle dem over hele landet.

På prosjektets hjemmeside kan folk klikke på Google Maps, og sjekke hvor de kan fylle opp flasker i hele Kambodsja.

– Det er helt enormt hvor mange plastflasker dette kommer til å spare den kambodsjaner landsbygda for, sier Katrine.

Ansvarlig turisme

Alt ekteparet gjør, kan oppsummeres i to ord: Ansvarlig turisme.

– Hva legger du i det?

– Ansvarlig turisme er å sørge for at turismen kommer lokalbefolkningen til gode. Vi støtter lokale mennesker, gjør innkjøp på lokale markeder, og anbefaler gjestene å kjøpe souvenirer på steder vi vet er bra fordi de driver med fair trade og ikke barnearbeid, sier Katrine. Hun fortsetter:

– Ansvarlig turisme er også at vi kun ansetter lokale folk. Og gir dem god lønn, fleksible arbeidstider, mat i matpausen, ferier og helseforsikring.

Katrine oppfordrer gjestene til ikke å gi penger til tiggende barn - eller barn som selger ting.

– Hvis barna klarer å skaffe penger, så vil foreldrene holde dem på gata, i stedet for å sende dem på skolen.

Gjennom utdanningene Globalstudies og Solborg Folkehøgskole, har Katrine og

Simen i flere år trukket norske og europeiske studenter til Siem Reap.

Gruppe-spesialist

– Ryktet om oss har spredt seg. Vi er kjent for å tilrettelegge for grupper. Vi tar imot 16-åringer på skoletur, «selvrealiseringsgrupper», fotogrupper (workshops med fotolærer), sykkel-grupper og seniorgrupper, sier Katrine.

– Jeg elsker å ha grupper på besøk, for jeg legger opp programmet, enten de er her i fem dager eller i én måned. Jeg elsker å legge til rette i forhold til alder, kultur og interesser. Men vi har selvsagt vanlige turister også.

Hanne Sørvaag-rommet

De 24 rommene på Babel Guesthouse er dedikert til ulike artister, som Elvis, The Doors, Beatles og Depeche Mode. Også skandinaviske artister som ABBA, The Ark og Madcon er funnet verdig.

Og så har Babel et Hanne Sørvaag-rom. Katrine og Hanne vokste opp sammen i Stavanger, og står hverandre nær. Artistvenninnen har også bodd på sitt eget rom.

Babel-rommene blir nå utstyrt med en «tenk grønt»-brosjyre.

– Den inneholder informasjon om hva vi gjør for å «redde verden - litt», som Live Nelvik sier. Lokalt tilvirket syltetøy, levert i glassbeholdere som vi leverer tilbake for påfyll.

– Bruk av miljøvennlig biodiesel. Poser, bokser og esker av biologisk nedbrytbart materiale i stedet for plast. Sånne ting. Mange sånne ting, smiler Katrine Solhaug.

hun arrangerer.

FOTO: PRIVAT

SYKKEL-VENNLIG: Du kan ta mange flotte sykkelturner i området rundt Siem Reap.s

FOTO: PRIVAT

BADEMULIGHETER: Selv om Siem Reap ligger et stykke fra havet, er det bademuligheter nok.

FOTO: PRIVAT

SÆREGNE ROM: Alle rommene på gjesthuset er musikalsk inspirert. Her fra AHA-rommet.

FOTO: OYEN RODRIGUEZ

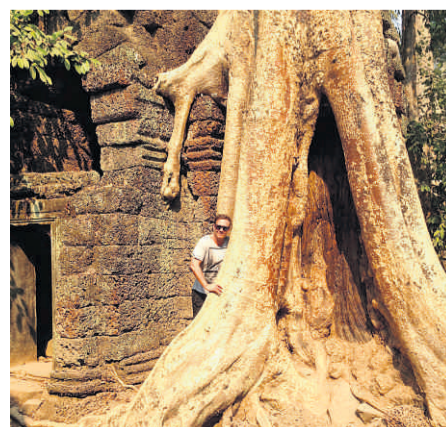
VELVOKSENT: Det er enorme dimensjoner på trærne utenfor tempelruinene.

FOTO: GUNNAR MAGNUS SOHLBERG HAGEN

► FAKTA**KATRINES SEKS PÅ TOPP**

Etter ni år i Siem Reap, er ikke Katrine Solhaug i tvil om hva du bør oppleve om du kommer til området. Her er hennes tips:

► 1. Angkor Wat

Hver dag sender vi gjester ut i Angkor Wat og de andre templene. I en turbok jeg har laget, tipser vi også om «hjemmelige» templer, for de eventyrlystne. Daglig har jeg gjester som angrer på at de ikke har flere dager til rådighet. Det er rett og slett for mye spennende å oppleve. Mange skulle ønsket at de hadde mer enn én dag til å utforske Angkor-templene. Vi har hele tiden gjester som har tid - og som blir mye lenger enn planlagt.

► 2. West Baray

Håndgravd innsjø fra Angkor Wat-epoken. Innsjøen henger sammen med alle kanalene rundt templene, et komplisert system, laget for å skaffe nok vann til alle. Få turister kommer hit. Det du må gjøre, er å kjøpe med deg lokal mat og finne de primitive hyttene som er bygget nærmest PÅ vannet. Hyttene har hengekøyer, perfekte for en liten blund. Hit kommer kambodsjanerne og slapper av i timesvis, særlig på søndager. Vi pleier å bade, leier oss bilringer og ligger og flyter på vannet. Min favoritt hangout-spot.

► 3. Solnedgang over flytende landsby

Nært land på den enorme innsjøen Tonle Sap, bor fattige vietnamesere i flytende hus. Husene ble bygget på vann fordi vietnamesere ikke har lov til å eie land i Kambodsja. I nyere tid har også kambodsjanere flyttet hit. Her er det flytende skoler, flytende restauranter, flytende grisehus, flytende posthus, flytende politistasjon, flytende grønnsakshager og flytende basketballbane. Du kan komme dit på egen hånd, men stedet er kjent for svindel og overprising. Så vi kjører egne turer, med pålitelige samarbeidspartnere. Ut og se solnedgangen i elvebåt! En nydelig tur som jeg tar mange ganger i året, med grupper vi har på besøk. Alle elsker det! Middag og drikke inkludert.

► 4. Sykkeltur/ landsby-besøk

Se hvordan kambodsjanerne virkelig lever. Vi arrangerer ulike landsby-turer, hjem til noen av våre tuk-tuk-sjåfører og ansatte. Der får folk oppleve landsbylivet, besøke en lotusblomst-farm, er innom et moderne tempel for munke-velsignelse, og om de ønsker: spise lunsj med familien. Meget populær tur, der de fleste stedene kan nås pr sykkel. Som jo er spennende i seg selv.

► 5. Nattmarkedet

Vi har utrolig koselige nattmarkeder i Siem Reap. Her får du kjøpt allslags krimskrams - alt fra nydelig silke, til kakkerlakker og slanger. God stemning, og beliggenhet rett ved sentrum av Siem Reap, som i seg selv er utrolig sjarmerende. Bare å gå rundt i gatene er en opplevelse i seg selv. Her finnes også en gågate full av barer.

► 6. PHARE - the Cambodian circus

Dette sirkuset består IKKE av dyr, men av folk som forteller kambodsjanske historier gjennom akrobatikk. De er vanvittig flinke, det er et spektakulært show, som fort blir utsolgt. De ligger som nummer 1 på TripAdvisor, og det er en grunn til det! Alle våre gjester, i alle aldre, elsker showet! Jeg inkluderer sirkuset i absolutt alle gruppeturer!